

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino
Lugduni, M. DC. LXXX.**

28. An moriturus possit ad pias causas committere alicui arbitrio suum testamentum? Adde, si testator or dixerit ita committio omnia bona mea arbitrio, vel dispositioni Titij, tunc Titium hæredem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. XXVIII.

An moriturus possit ad pias causas committere alicuius arbitrio suum testamentum?

Adde, si testator dixerit ita: committo omnia bona mea arbitrio, & ad dispositionem Titij, tunc Titium heredem nudum, ac solo nomine censei, atque obligatum esse totam hereditatem in causas pias distribuere.

Et an moriturus possit committere etiam Fratribus Minoribus nominationem executorum sui testamenti, & an ipsi nominare possint cum licentia sui superioris? Ex p. 5. tr. 3. Ref. 127.

Sup. contentis in hoc § 1. in ref. seq.

§. 1. **R**espondeo validum esse testamentum ad pias causas, etsi alterius arbitrio committatur, itenique legatum ad pias causas, & si in liberam alterius voluntatem conferatur. v. g. Instituo heredes bonorum meorum pauperes, quos Titius elegerit. Vel lego centum aureos alicui puellae in dotem, si Titius, aut si haeres meus voluerit quae est communis DD. sententia in c. cum tibi de test. Iul. Clar. q. 6. n. 5. Tiraquel. prius. 64. Lessius l. 2. c. 19. dub. 2. in fine. Molina disp. 134. in fine, & disp. 157. §. legatum. Adde secundum quosdam, si testator ita dixerit: Committo omnia bona mea arbitrio, vel dispositioni Titij, tunc Titium heredem nudum, ac solo nomine censei, atque obligatum esse totam hereditatem in causas pias distribuere, quae videtur esse decisio citatorum ibi, interprete Innocentio, & Abbate cit. n. 4. & consentit Clarus loc. cit. Couarr. n. 13. Ait enim Innocent. III. Qui extremam voluntatem in alterius dispositionem committit, non videtur decedere intestatus, quia, vt in rubrica dicitur, talis videtur testatus ad pias causas, & prae DD. citatos haec omnia docet Laymann. lib. 3. sect. 5. tract. 5. c. 2. n. 6 & 9.

2. Notandum est etiam hic obiter posse moriturum in suo testamento committere etiam fratribus Minoribus nominationem executorum sui testamenti, & ipsi nominare possunt, cum licentia Superioris. Vide Sanchez in summa tom. 2. lib. 6. c. 11. n. 41. contra Molinam tom. 1. tract. 2. disp. 247.

RESOL. XXIX.

An testamentum ad pias causas relictum alterius arbitrio valeat?

Et in casibus quo testator committat omnia bona sua arbitrio Titij, an omnia relictum a testatore in causas pias videantur disposita fuisse? Ex p. 7. tract. 6. Ref. 21. alias 20.

Sup. contentis in hac Ref. in Ref. praeterita §. 1.

§. 1. **R**espondeo quod in Testamentis ad pias causas valet vltima voluntas, quae pendet ex alieno arbitrio, Bart. in l. 1. num. 64. C. de Sac. Eccles. & est commun. opin. Abb. conf. 32. num. 3. lib. 2. Alexand. conf. 14. num. 7. lib. 1. Dec. num. 18. & Ias. num. 12. in l. Captatorias, C. de Testam. mil. Paris. consil. 83. num. 10. lib. 2. Clar. §. testam. quasi. 6. num. 5. Cum enim haec sit simplex prohibitio Iuris civilis, ne scilicet vltimae voluntates in alienum arbitrium conferuntur, non impedit, quod minus ea non obstante relictum ad pias causas. Quinimodo, si non expresse appareat testatorem voluisse testari ad pias causas, sed simpliciter testator dicat, committo dispositioni Titij omnia bona mea, licet alias eiusmodi Testamentum non valeat, tamen favore pia causa, valebit, proinde ac si testatus fuisset expresse ad pias causas, & per huiusmodi verba censetur institutus haeres ille, cuius dispositione vltima voluntas committitur, & intelligitur grauatus, vt bona distribuatur ad pias causas Innocent. & Abb. in cap. cum tibi, de te-

stament. Corn. conf. 156. in lit. D. lib. 2. & consil. 302. in lit. C. lib. 4. & est commun. Clar. §. testam. quasi. 6. num. 6. Et hanc sententiam sustinet etiam Layman, lib. 3. tract. 5. cap. 2. num. 7. Hunnius in Encyclopaedia Iuris, part. 4. tit. 3. c. 3. n. 4. Tufchus tom. 8. concl. 116. n. 68. Trullench in Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 18. dub. 4. num. 2. Eminētissimus Lugo de Iust. tom. 2. disp. 22. sect. 9. num. 272. Molina tom. 1. tract. 2. disp. 134. in fine, & Dicastillus, de iust. lib. 2. tract. 19. disp. 1. dub. 10. num. 123.

2. Vnde Lessius lib. 2. cap. 19. d. 2. num. 10. sic ait, Et si regulariter non valeat dispositio vltimae voluntatis captatoria, (id est quae confertur in alterius arbitrium) tamen valere in dispositione ad pias causas, Ita Clarus quasi. 6. num. 5. qui citat Bartolum, & alios, qui dicunt hanc esse sententiam communem. Ratio est, quia iure gentium talis dispositio est valida & satis aperte colligitur ex cap. cum tibi, de Testamentis, vbi dicit Innocent. III. Qui extremam voluntatem in alterius dispositionem committit, non videtur decedere intestatus, quod multi Doctores intelligunt in causis piis, & ita exponitur in summario illius capituli. Ita ille, cui adde Fagundez de iust. l. 6. cap. 3. num. 27.

3. Adde secundum Dicastillum, Molinam, & Layman, si testator ita dixerit: Committo omnia bona mea arbitrio, vel dispositioni Titij, tunc Titium heredem nudum, ac solo nomine censei, atque obligatum esse totam hereditatem in causas pias distribuere, quae videtur esse decisio cit. cap. cum tibi, interprete Innocent. & Abb. cit. num. 4. & consentit Clarus loc. cit. Couarruias n. 13. Ait enim Innoc. III. Qui extremam voluntatem in alterius dispositionem committit, non videtur decedere intestatus: quia, vt in rubrica dicitur, talis videtur testatus ad pias causas. Et etiam hanc sententiam docet Fagundez de iust. l. 6. cap. 7. n. 24. qui testatur hunc calum Comibricae accidisse, & omnia relictum a testatore in causas pias disposita fuisse.

RESOL. XXX.

An testamentum ad pias causas valeat sine institutione heredis?

Et cum in testamento ad pias causas non requirantur solemnitates Iuris Civilis, sed sufficiat solemnitas Iuris Gentium, vel Diuini, numquid testamentum ad pias causas vitietur ex causa praeteritionis, vel exheredationis? Ex p. 7. tr. 6. Ref. 23. alias 22.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue, & ita docet Trullench in Decal. 10. 2. lib. 7. c. 18. d. 4. n. 2. Card. Lugo de iust. 10. 2. d. 22. sect. 9. n. 271. Molina tom. 1. tr. 2. d. 134. prius. Bart. in l. 1. C. de SS. Eccl. Barbat. conf. 8. vers. venio ad aliam d. l. 1. Panorm. in c. indicante, extr. de test. Paul. Castr. conf. 97. lib. 1. Firmian. tr. de Episc. in 31. qu. 4. p. lib. 4. vers. dubitari potest. Tiraq. de pia caus. prius. 15. Quibus omnibus adde Maulium vbi infra n. 8.

2. Hinc Lessius lib. 2. c. 19. d. 2. n. 8. sic ait: In tali Testamento vt validum sit, non requiri heredis institutionem: ratio est, quia haec necessaria tantum est iure Ciuili; atqui vt testamentum ad pias causas validum sit, nihil requiritur solo iure Ciuili introducum: ergo, &c.

3. Sed quaro hic obiter, cum in testamento ad pias causas non requirantur solemnitates Iuris Civilis, sed sufficiat solemnitas Iuris Gentium, vel Diuini, numquid testamentum ad pias causas vitietur ex causa praeteritionis, vel exheredationis? Sciendum est si relictum sunt piae causa per viam legati, vel fidei commissi, & instituitur et alias non priuilegiatus heris